NOVICE
kmetijskih, rokodelnih in narodskih rečí.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj IX. V sredo 8. prosenca (sredozimna) 1851. *List 2.*

Vodník pri živinoreji
našim gospodarjem in gospodinjam.

Živina je kmetijstva nar veči bogastvo. To je stara resnica. Treba je tedaj, de jo tako oskerbljujemo, kakor zasluži. Umna pridnost se pri živinoreji obilo splačuje.

Nadjamo se, de bomo gospodarjem in gospodinjam, starejim in mlajšim, vstrégli, ako jim nektere vodíla v živinoreji podamo, kterih dosihmal v domačim jeziku še niso brali. Zlatiga denarja vredne bukve našiga g. Vertovca „Kmetijska kemija“*) imenovane, zapopadejo scer tudi v ti reči tako lepe splošne podúke, de jih večkrat pridno prebirati vsacimu kmetovavcu ne moremo zadosti priporočiti. Ali naš vodník se bo od druge strani v živinorejo vrinil, in to reč po mnogoverstnih pleménih natanjko pretresel. Kar je v g. Vertovcovih bukvah razloženiga, je splošna podloga, na ktero naš vodník svoje posamesne podúke opira. Začel bo

z rejo goveje živine.

Naša domača goveja živina se šteje k tistimu pleménu žival, ki prežvekje, zató ima čvetero razločnih želodcov, ki so s požiravnikam tako napravljeni in vredjeni, de kerma (futer), ki jo živina požrè, pride večidel v 1. želodec (vamp), de se tam enmalo razmečí; iz 1. želodca gré potem v druziga (avbico), ki tisti del, kteri se ima prežvekoveti, po požiravniku nazaj v gobec podá. Tù prežvekje živina vsak vgrizlej, in kader je zadosti prezvečen, ga požrè. Zdej pa ne gré več v 1. ali drugi želodec, ampak, perva dva želodca na strani pustivši, smukne berž v 3. želodec (prebiravnik); tukej ostane med platnicami nekoliko časa, in gré potem polagama v 4. želodec (siršnik) naprej, kjer se še le pravo prebavljanje začne, kakor pri druzih živinskih pleménih in tudi pri človeku, ki imajo le en želodec. — Z vodó, mlékam in sploh s tekočimi rečmi pa se ne godí tako; te grejo večidel naravnost skozi 3. želodec v četertiga. De se to gotovo tako godí, nam pričata 1. in 4. želodec. Pri mladih živinčetih, ki še sesajo, je 4. želodec (siršnik) veči kakor pervi (vamp), zató ker perviga želodca (vampa) mlado živinče skoraj ne potrebuje; pri odrašeni živini pa je 1. želodec (vamp) nar veči, zato ker je začasna hramba vsiga povžitiga živeža razun vode.

Pa čmu je to živinoredniku vediti potreba? bo morebiti marsikdo vprašal. — Vodník mu odgovorí na to, de mu je zlo potreba, ker umen živinorednik in kmetovavec mora saj nekoliko spoznati: kdaj je živina bolna? ali je malo ali hudo bolna? in prav je, ako ima tudi saj nekoliko zapopadka od zdravilstva. In zavolj tega vam pové vodník:

Pervič: de jésti in prežvekovati ni vse eno. Jésti pri goveji živini ne pomeni nič druziga, kakor kermo v vamp devati; to pa po svoji naturi požrešna goveja živina večkrat še tudi takrat dela, kader je že tako bolna, de sta se 3. in 4. želodec svojim opravilam odpovedala, to je, de živina več ne prežvekje. Iz tega se vidi, de tisti gospodar ali tista gospodinja, ki le na to gledata: ali živina še kaj jé, se bosta večkrat goljufala, in bosta svojo živino za zdravo imela, čeravno je že bolna, ker, kakor smo ravno rekli, skušnja učí, de zna živina, čeravno še kaj jé, že zlo bolna biti. Pervi in drugí želodec, v ktera živina kermo pervikrat spravlja, sta le malo občutljivi shrambi — in prav prav hudo mora z govejo živino biti, ako jéd odpové. Večidel se bo bolna živina poprej prežvekovanju kakor jédi odpovedala. Naj se tedaj kmetovavec iz tega tole dobro zapomni: 1) če živina še jé, pa ne prežvekje več, je že bolna, 2) če ne prežvekje, pa tudi ne jé več, je hudo bolna.

Drugič: Ker kmetovavec zdej vé, de vse, kar ni tekočiga, pade v 1. želodec in ondi nekoliko časa obleží, in še le po prežvekovanju v 3. in 4. ali pravi želodec pride — mu bo to tudi kazalo, de bolnim govedam se morajo vse zdravila v tekočim stanu v gobec vlivati, de pridejo neutegama v pravi 4. želodec, kjer zamorejo zdravíla še le svojo moč razviti. Kdor bolnim govedam zdravíla v podobi štup ali scer bolj suhih rečí dajè, je sam kriv, ako zdravíla, ki so padle v neobčutljivi vamp, ondi obležé, brez de bi pomagale. To je sosebno v naglih boleznih, kakor je napenjanje i. t. d., zlo napčno.

Mislim, de zdej dobro razumete, de je kmetovavcu potreba, napravo čveterih želodcov in naturo prežvekovanja poznati. — Drugo pot bo vodník dalje razlagal.

(Dalje sledí.)

*) Kmetijska kemija, to je, natorne postave in kemijske rasnice obernjene na človeško in živalsko življenje, na kmetijstvo in njegove pridelke. Spisal Matija Vertovc — se dobí še v nekterih iztisih v Ljubljani v zalogi »Novic« po 40 krajc. Vred.

Potreba gore in hribe boljši obdelovati.
(Konec.)

Gore in hribi so za gojzde vstvarjeni; zato se morajo na njih gojzdje ali boršti obvarovati in rediti. Le nekteri kraji na njih naj se varno za polje obdelujejo.

Verhi in herbti, in sploh vse visočíne na gorah in hribih naj vedno ostanejo gojzdi, zakaj na njih stoječe lesovje obvarje okolicam ali okrajnam redno in vsaki létini lastno vreme, de dobivajo potrebni dež in prijetno roso, de so obvarovane presilne močí viharjev, toče i. t. d.

Gojzdje naj vedno ostanejo tudi vsi stermi bregi, s katerih bi se zemlja sprati, ali plazi zemlje, peska,

kamnja ali snega utergati znali, — ali od kterih se vode v lijake ali potoke skupej stekajo.*)

Drugi kraji in prostori na gorah in hribih se pa znajo za njive, snožeti, nograde, ali pa za pašnike obdelovati; in sicer:

za njive, nograde, travnike, tajisti, kjer žito ali grozdje dozorí, in je zemlja dosto dobra; in de zraven tega taki kraji tudi tako ležijo, ali se saj tako zravnati in pripraviti dajo, de obdelana zemlja na njih obstojí, to je, de je nemore ne deževje spirati, ne sapa vetrov odpihovati, in kjer tudi nevarnosti ni, de bi se per veliki mokroti plazovi odperli in po njih zemlja doli derknila;

za pašnike pa naj se obdelajo tajisti kraji, na kterih, kakor je pred rečeno bilo, varno ni, zemlje okopavati — pa bi tudi potrebno ne bilo, gojzdov zmiraj obvarovati ali rediti.

Naj tedaj lastnik vsako posestvo na gorah in hribih prav skerbno pregleda, in po tem, kakor je tukej razločeno bilo, razsodi: na kterih prostorih ima gojzd, na kterih pa njiva, travnik, nograd ali pašnik biti.

Ako bojo lastniki na gorah in hribih to zvesto spolnovali, se bodo naše kmetijske rečí in naši zemeljski pridelki za vse prihodnje čase stanovitno poboljšali. Scer pa je za našo prihodnost zlo slabo, in bo vsako léto hujši.

Gore in hribi so glave dežele. Kader oni goli postanejo, je to za deželo ravno taka nesreča, kakor plešasta glava za mladiga človeka.

Iz Gorice. Jožef Koller.

*) Če ravno tù le od gor in hribov govorimo, vunder nemoremo opustiti per ti perložnosti opomniti, de bi morali tudi pogojzdeni biti:

1) Okraji (Ränder) na velikih ravnínah ali pri morju, čez ktere merzli ali nezdravi vetrovi (burja, jug,) pihajo, de pred, kakor polje ali staniša ljudi dosežejo, v takih borštih svojo moč in nezdravnost zgubijo.

2) Bregi in loke (Ufer und Auen) poleg rek ali vodá, doklej povodnje sežejo, de voda na mejah moč zgubí.

Pis.

Od Bohinja kàj.

Desiravno je bilo od Bohinja tudi v „Novícah“ že marsikej brati, vendar praviga popisa tega znamenitiga gorenskiga kraja v slovenskim jeziku še ni. Čeravno jim tudi jez natanjčniga in popolniga popisa dati ne morem, naj dragim bravcam prijetno bo, vsaj nektere rečí od Bohinja zvediti. Spomina vredno in zlo želeti pa bi bilo, ko bi kteri v Bohinju prebivajočih gospodov, ki imenitniši in visokejši goré in planíne sami prehodijo, za vse šege in navade in druge okoljšine tega kraja dobro vedó, ali po spisih in drugih spričbah tudi od nekdanjih časov vednost imajo, v spoznavo, čast in korist domovíne, ta znameniti kraj popolnama popisati hotli.

Bohinj, ki tri fare, Bistrico, Srednjo-vas in Koprivnik (kjer je nekdaj slavni Vodnik prepeval) obseže, je zdej v dve županíi, Bistriško in Srednjisko s Koprivnikam združeno, razdeljen.

Bohinjci so sploh terdne in večidel velike in lepe postave. Naj bi le tudi zmiram prav in po pameti skerbeli, de bi se njih čversti rod ne spridil in ne popačil! Živé bolj o pustim, za delo in zaslužek so pridni, skorej bi rekel, silni, včasih clo prederzni; zató jih je pa tudi dosti zlo premožnih med njimi. Velikrat po takó stermih, nevarnih potih, in v coklah hodijo, ter moški in ženske po tacih krajih mléko, sir in srovo maslo in druge rečí prenašajo, kjer bi si marsikteri še prazin iti ne upal, ali pa bi ga, jih clo gledati, že groza bilo. Ker Bohinjci bolj pust živež imajo, in skor celi čas svojiga življenja na prostim zraku preživé, si večidel terdno zdravje in dolgo življenje ohranijo; tako de tukaj ljudjé, 80 lét stari', nič posebno redkiga níso, in de marsikteri še mislijo ne in še vediti nočejo, de so stari, dokler 80 lét nimajo. Matere svoje otročiče že v zibeli poléti skor vès čas pri sebi na polju in v planínah imajo; če solnce pripéka ali dež gré, pa strehe (omrele) čez zibelke razpnejo, in ne marajo, če dete tudi véka.

Obléko (vsaj dozdaj še) Bohinjci in Bohinjke za rabo in terpež prav dobro nosijo. Moškim pri njih jerhastih ali pa suknénih kratkih hlačah se posebno lepo vdajo plave nogovice s čižmami. Ženske pa na glavi po navadi svojo pripravno zavijačo imajo; ob nedeljah in praznikih, mlajši pa le o posebnih priložnostih, še péčo čez njo ogernejo. Rudečih nogovíc in škapulirke (suknje iz debeliga domačiga sukna) se pa bolj mlade po nepotrebnim že sramovati začenjajo! Kožuh, zlasti med ženskami, skor vsak otrok ima. —

Znano že sploh je Bohinsko jezero; eno uro dolgo, ima posebno žlahne postervi v sebi. Na enim kraju jezera se zavpitje ali streljanje sedimkratno odméva. Od jezera eno uro naprej se pride do slovečiga slapa Savíce, kteriga bobnjenje se že od delječ sliši. Savica pozimi navadno trikrat têči preneha, dokler na spomlad spet stanovitno iz kotla vreti in bobneti začnè. O lepi zimi 1845.—46. léta je neki sedimkrat têči začéla. Nad Savico, povéjo, je še sedim jezer, pet večih in dvoje manjših; troje jih je po versti; iz eniga zmed njih Savica izvira, ktera se potem v poprej omenjeno jezero, in pri podružnici sv. Janeza Kerstnika (ktero za nar starši cerkev v Bohinju imajo) spet iz jezera iztéka, in pod imenam Bohinska Sava iz Bohinja pridere. V kraju pri sredi jezera pa lepa cerkvica svetiga Duha stojí, ktera je, kakor pripovedujejo, po neki obljubi zidana bila, ko namreč pred kakimi sto léti zemlja v Bohinju že nektere léta nič roditi ni hotla. Od tod pravijo, so se tudi te tri zaobljubljene srede začele, ki jih še zdej zmiram praznujejo, namreč kvaterna sreda o postu, velikonočna in binkoštna sreda, v kterih se pri sv. Duhu tudi vsako léto svete maše opravljajo.

(Dalje sledi.)

Národske staríce.

Drugi list.

Ljubi moj Jože!

Kako sim svojim sosedam národnost razlagal, Ti danes dalje pišem. Posebne lastnosti ali svojstva ali národnost, kteriga naroda si koli bodi, se dajo v dvoje razdeliti: 1) v prirojene lastnosti ali kakšinosti, 2) in v prostovoljno sprejete šege in navade. Naj torej najpred od prirode ali prirojenih značajev ali znaminj narodov nekoliko govorim. Res, da smo po začetku vsi ljudje od enih starišev — od Adama in Eve; pa po kraji, kjer kak narod prebiva, se na telesu nekoliko posebnih značajev pokaže, zlasti na obrazu. Tù moram pa tudi opomniti, da vsak človek eniga naroda nima ravno vsih narodskih značajev; to velja le od večiga dela ljudí, ali od naroda sploh. Pred nekterimi léti pridem v družbo ljudí, kteri so vam ljubi sosedje! večidel znani, meni pa so bili tačas večidel neznani. Kakih dvajset ljudi je bilo vkupej. Vsi so se mi več ali manj domačiga obraza zdeli, le enimu sim se začudil in rekel. „Tega bi jez nikoli ne bil verjel, da bom tukaj med Slovenci francosko obličje zagledal; ne zamerite mi, Vi imate čisto francosk obraz.“ Na to mi on sam z drugimi vred perpoveduje, in popolnama sim se prepričal, da so njegovi stariši resnično Francozi bili. — To ne spada v moj namen, da bi popisoval, kakošne značaje ima kak narod v obrazu,

torej li sploh rečem, da po očéh, po pogledu, po čertah obraza, po barvi, po laséh se, splošno rêči, narod od naroda loči. Tega se lahko sami prepričate, čes Slovenci primerite Lahe, ktere sèm ter tjè zagledate. Národnost se kaže že v obrazu.

Vsak národ ima tudi svoje posebne nagnjenja, svojo lastno vižo misliti, rečí presojevati in pretehtovati. Nekteri je nagnjen k maševanji, nekteri k zvijačam in h potuhnjenosti, nekteri k gospodovanji, nekteri k delavnosti, dobrovoljnosti, usmiljenji i. t. d. Iz tega se vidi, da so ravno tako lepe čednosti, kakor napčnosti sèm ter tjè národne. Zato je s. Jeronim, kadar se je kaj v nagli jezi spozabil, Bogu rekel: „Zanesi mi o Gospod! Dalmatin sim.“ Ako Angleži kam pridejo, je njih perva skerb, kupčijsko hišo napraviti; per Francozih je pervo kavarna, per Španjolih cerkev, per Nemcih kerčma, kaj bi bilo Slovencam pervo, bote vi bolj vedili, kot jez.

Za danes naj bo od tega, kar sim od národnosti sosedam pravil, dovelj; jez moram iz „Novíc“, ki si mi jih poslal, tudi za se in za svoje sosede kaj noviga brati; bom že prihodnjič spet kaj od staríc in narodnosti dalje povedal. Z Bogam

Tvoj stari prijatel
Benkov Tone.

(Dalje sledi.)

Novolétne pesmice.

Kakor spomlad rodí nar več cvetlic, tako, zamoremo rêči, pride o novim létu nar več pesmic na dan. Večidel so to pesmice šalniga in dobrovoljniga duha, — kdo nek bo že pervi dan noviga léta žalostin strune prebiral! Tudi čuvaj slavenskiga družtva v Terstu je gosp. udam za novo léto pesmico poklonil takó veselo in prijetno, de se ne moremo zderžati je v Novicah natisniti, nadjajoči se, de nam g. čuvaj tega ne bo za zlo vzel, ker se mu je vošílo poslednje verstíce njegove pesmice gotovo že obilo spolnilo. Mična pesmica se takóle glasí:

K novimu létu čast. udam slavenskiga družtva v Terstu.

Noviga léta ure prijazne
Dajo i meni pravico besed,
Urno prekujem vošila si razne
In jih postavim nevtegoma v red.

Družtvu slavenskimu vošim veselo
Napredovanje iz cele močí,
Vošim de udov na kupe bi štelo,
Ti darovitni de bili bi vsi.

Vošim posamesno vsakimu svoje;
Godcu plesavca, plesavcu plesavk;
Vošim gostaču pristojne pogoje,
Hišnim posestniku pametni davk;

Dušnim pastirju pobožne ovčice,
Zmago vojaku in starčiku mir;
Pravdarju priče in urne pravice,
Momku *) divojke **) goreči ozir;

Bravcu novičnimu iskrene članke,
Verlim uradniku hitro naprej;
Pivcu veselimu čiste brežanke,
Kerčmarju kredo — še manj ko do zdaj.

Pridnimu množi se krasno imetje,
Lenimu pridi iz Meksike***) stric,
Za-me pa verzi, ki pesmice vnet je,
Danas na mizo obilno petic.

Novičar iz slovenskih krajev.

Od Verbenskoga jezera na Koroškem. (L.) Od vseh krajev se oglašajo novičarji, le iz Koroškega se v Novicah — našej ljubljeni Nestorici — zunaj nekih novíc iz Celjovca, skoro nič ne čita. Kaj je temu uzrok? Jeli so morebiti vsi vlastenci (domorodci) oslabeli? To ne, zakaj njih broj (števílo) se je od lani zlo narastel, in veliko učiteljev, ki so lani še presilno v nemščini dremali, se je létas slovenščine krepko poprijelo. Ali dopisnikom novíc oznanovati manjka? Zna biti. Jez oznanim, kar morem. Letina je pri nas tako slaba bila, da je strah. Podjed je po celem Rožu koruzo skoro do zadnjega stebla pokončal, korún je večidel sognjil, in žito tako pičlo izdaja, da mora že zdaj veči del kmetov krušnjake kupovati. Učitelji svojih dohodkov, ki so jim tako le s pičlo mero odmerjeni, ne dobivajo; veliko jih je, ki še učníne ne dobijo. Ravno tako se godí tudi duhovstvu. Veliko ran bi se še znalo odkriti, — za veliko terkati, prositi in nadlogovati, da bi se tù in tam pomagalo, ali — — —. Scer vam imam naznaniti, da preroški žumer alj guč med ljudmí, ki ga je posip novo sozidanega luteranskega zvonika v Polju (Feld) napravil, še ni potihnul, in da vojaški novinci so bili iz gornjega Roža 18. grudna v Belaku prav lahko in brez vse zapreke izbrani. Nar novejši novíca v našej kronovini je pa, da je od tukajšnega deželnega poglavarstva 24. nov. p. l. št. 10398 na vse dekanatske šolske nadzornike ukaz izšel, da naj se vse farne občine tisteh krajev, kjer se po slovensko pridiga in v slov. jeziku keršanski nauk učí, poprašajo: jeli hočejo v učivnicah samo slovenski, alj pa tudi nemški jezik imeti? Od ravno tega poglavarstva so se ob enim tudi na vse šolske predstojništva popisi vseh Teržaškeh slov. šolskih knjig razposlali. Z Bogom!

Iz Koroškega. Bogoslovci 4. léta Labudske škofije niso več v Celjovcu, temoč v Št. Andražu. Iz tega mesta smo dobili radostno novico, da slavni rodoljub, g. korar Rozman tistim bogoslovcem katehetiko in pedagogiko prednaša ne samo v slovenskem, temoč v književno-ilirskem jeziku. Slovensko duhovno stilistiko, spovedništvo in homiletiko jih učijo sami knezo-škof, slavni slovenski pisatelj Slomšek vse v čistej slovenščini. Ni dolgo, kar so nekteri gospodi iz Celjovca in iz vsih krajev Labudske škofije v Št. Andražu se snidili, ter gosp. Rozmana pri nauku katehetike poslušali. Vsi so bili od lepote in miline slovenskega jezika globoko ginjeni, in se čudili, kako gladko in sladko slovenski jezik g. Rozmanu teče. Živili domorodci! — Živila „Dhovska“ županija, po nemško „Lendorf“ blizo Celjovca v Čajnskej (Tultschnigg) fari. Ta županija je mende naj perva na Koroškem, ki ima zraven nemškega nadpisa tudi slovenski na svojem pečatu. Prav lično in lepo se bere na pečatu: „Dhovska županija.“ Tudi domovnice (Heitmatscheine) se bodo pri tej županiji za Slovence v slovenskem jeziku dajale. Srečna vsaka županija, kjer so modre, pravične in vstavoljubne može v županijski odbor izvolili. Živio učeni in ustavoljubi župan Dhovske županije, gospod „Lešnik“ po domače: „Žlepe“ olar in posestnik v Vogličah. — Naš koroški rojak in sloveči domorodec, gosp, Simon Rudmaš, bivši c. k. vodja nemških šol v Terstu, sedaj šolski ogleda na Koroškem, je te dni v Celjovec poslal več iztisov časopisa: „Jadranski Slavjan,“ da bi se med naj boljši slovenske učenike razdelili. S tem posebno za učenike imenitnim časopisom so bili obdarovani sledeči gospodi učeniki: Somer, učenik v Borovljah, Wigele v Štabne, Katnik v Ločah, Wenko v dolnjej Kapli, Hofbauer v Doberlej vesi, Pečnik v Tinjah in Uranič v Grabštenju. Serčna zahvala gosp. Rudmašu od vsih obdarovanih učenikev in tudi gg. bogoslovcev, ki so ravno imenovani časopis in še dve drugi knjižici sprejeli. (Iz »Slov. Bčele«.)

Od Drave štajarske 1. jan. (V.) Z veseljem

*) Momak, mladenč.
**) Devojka, dekle, devica.
***) Meksika, dežela v Ameriki, kjer so posebno bogati zlati in sreberni rudniki.

smo brali izvolitev g. ogledov národnih šol za kronovino Koroško in Krajnsko. Gospoda Rudmaš in Močnik nista samo moža potrebnih pedagogiških znanost, temuč tudi domorodca polna nar močnejši volje, šolo na to stopinjo povzdignuti, na kteri jo sedanji čas viditi želímo in tudi terjati zamoremo. Ali naše veselje se hitro v žalost spremeni, ako na stanje národnih šol Štajarskih Slovencov pogledamo. Sicer je g. minister šolskiga svetovavca v Štajarsko postavil, kteri ima lepe lepe znanosti v šolskih rečeh in nar bolji voljo za potrebni napredek v šolah, ali jedne mu manjka, in to je neobhodno potrebno: znanost slovenskiga jezika in naroda. Za nemški del Štajarskiga bo ta gospod vès pripraven; ali bi se pa ne dalo slavno ministerstvo sprositi, da za Štajarsko slovensko stran dobimo posebniga šolniga svetovavca, ali če tega deržavni stroški ne dopusté, da se slovenske šole na Štajarskim področijo ogledovavstvu národnih šol na Koroškim. Slavni Lavantinski konsistorij! primi to misel pod svoje okrilje. Če tako ostanemo, cilj in konec národnih šol se ne bo popolnama dosegel. Lavantinska škofija seže v Štajarsko, — Krajnske in Koroške gimnazijalne šole stojé pod Štajarskim, po tem takem bi zamoglo tudi vodstvo narodskih šol na slovenskim Štajarju pod vodstvam Koroške šolske uradije biti. — Drugo, česar prositi moramo je, da se tudi na Štajarskim Teržaške bukve v národne šole vpeljejo. Kakó se duh ljubih otrok ubija! Smilujte se tega božjiga dara. Zató še enkrat prosim, da bi se moj nasvèt na tanjko prevdaril.

Iz Podlipe. Pretečeno léto so v Verhniškim kantonu tri bližnje soseske občinske pašnike razdelile, to so: Novoverhniška, Staroverhniška in Podlipska. Nekaj tega sveta se bo v prihodnje v senožeti, večidel pa v boljši gojzde obernilo. Per tej razdelitvi ni bilo velíko prašanja treba: ali bomo delili? prašalo se je le bolj: kdo bo del dobil?

Novičar iz Ljubljane.

Za odbornike Krajnske kupčijske in obertnijske zbornice so izvoljeni naslednji gg. izmed kupcov: g. J. Baumgartner, g. L. Lukman, g. J. Mühleisen, g. Gust. Heimann, g. K. Kranz, g. J. Aichholzer, g. J. F. Wetsch, — za njih namestnike: g. P. Hudovernig, g. Fl. Maurer, g. B. Püchler, g. J. Bernbacher; — izmed obertnikov pa: g. A. Samasa, g. A. Czerni, g. J. Košir, g. J. Blasnik, g. J. Pauer, g. Fr. Krenner, — za njih namestnike: g. J. Janesch, g, J. Mayr, g. J. Perles, — za fužinarske in rudnínske reči sta dobila g. V. Ruard na Savi in g. K. Retzer v Teržiču enako število glasov (17), tedaj bo med njima srečkanje (lozanje) razsodilo, — za namestnika je g. baron Alfons Zois v Ljublj. izvoljen. — Gosp. Dr. Franc Močnik, dozdaj c. k. profesor na vseučilišu Olomuškim, je za uda deželne šolske vradnije in za začasniga c. k. ogleda ljudskih šol za Krajnsko, gosp. S. Rudmaš. zdej vodja c. k. normalnih šol v Terstu, pa za Koroško kronovíno izvoljen. Gosp. J. Schlaker, c. k. vodja normalnih šol v Ljubljani, in g. K. Rusheim, c. k. učitelj v Celjovcu, sta pa c. k. šolska svetovavca zunej téh šolskih vradnij izvoljena. — Kakor je pred nekimi tedni govorica po Ljubljani šla, de je g. Ambrož za župana Ljublj. mesta že poterjen, tako je pretekli teden na enkrat se nasprotna govorica razširila, zavolj ktere je silen hrup po mestu vstal; pa pervo in drugo je bilo zlagano; iz Dunaja še ni nič prišlo; saj tudi v druzih mestih te poterdila niso prišle berž. — V „Danici“ beremo, de je Dr. Knobleher še zmirej na Dunaji, kjer je véč podpornikov svojiga blaziga naména našel.

Novičar iz mnogih krajev.

Minister knez Švarcenberg je prišel iz Draždane 3. dan t. m. na Dunaj nazaj; posvetovanje ondi bo delj časa terpelo, preden se bojo za celo Evropo imenitne nemške zadeve poravnale. V Berolinu se je deržavni zbor 3. dan t. m. zopet začel. — Vojna sodija v Pragi je naznanila razsodbo zoper 24 mladenčev (večidel učencov zdravilstva in pravoslovja, ki so se v létu 1849 punta vdeležili; 7 je bilo obsojenih na vislice, drugi pa za 12, 14 in 20 lét v hudo ječo; vikši vojna sodníca na Dunaji je iz milosti spremenila kazin k smerti obsojenih v ječo za 20 in 15 lét. Strašin izgled, v kakošno nesrečo zamore oslepenje mladost pahniti! Eden teh mladenčev je še le 16 lét star, drugi so po 18, 19 in 20 lét stari. — Stari bankovci po 1 in 2 gold. veljajo po vsih deželah še do konca sušca, na Dunaji pa do konca rožnika. — Za ohranitev starih spominkov po vsih deželah našiga cesarstva je na hvale vredni nasvèt ministra kupčije in deržavnih stavb dovolil presvitli cesar posebno komisijo na Dunaji, ki bo imela podružnice v posamesnih kronovinah. — Odborniki kupčijskih in obertnijskih zbornic ne bojo za pot h zboram nobeniga povračila dobivali, ker ima to opravilo le častno opravilo biti. — V Zagrebu se bo vžitni davk (Verzehrungssteuer) mesca sušca začel. — Dohodkini davk na Ogerskim bo to léto okolj 6 milijonov gold. znesel. — Na Ogerskim so lani veliko veliko ogeršice vsejali, kí prav dober pridelk dosihmal obeta. — V Parizu dajè mesto nabero gnojnice iz straniš (sekretov) v najém (Pacht) in skupi iz tega okolj 200,000 gold. vsako léto. Marsiktero mesto naj bi to gospodarstvo posnemalo! — Tudi v zgornji Avstrii, zlasti v Lincu, se bo začela prodaja konjskiga mesá.

Naznanílo zastran živinozdravilstva.

Čeravno se še dostojno število naročnikov za »živinozdravilstvo« ni oglasílo, bova vunder izdajanje teh bukev začela, ker nas rodoljubi od več strani h početju spodbadajo. S tem naznanílam tedaj oznaniva, de se bo natis kmalo zašel, de je pa med izdajanjem posamesnih pôl še zmirej čas za naročbo. Dr. Bleiweis in Dr. Strupi.

Spomlad pozimi v Ljubljani in okolj Ljubljane.

V poslednjim listu naznanjene cvetlice še niso oterpnele, marveč so še več mladih tovaršie dobile, namreč: zeleni teloh (grüne Nieswurz), resíco (Heidekraut). poljsko ogeršico (Feld-Kohl), višnjevi svedric (kleines Sinngrün), grint (gemeines Kreuzkraut), pravi regrat (gebr. Löwenzahn), vijolico dišečo in pasjo (Veilchen wohlriechendes und Hundsveilchen).

Denarne naznanila.

Na Dunaji 4. prosenca 1850.

Bankne akcije			1145 gl.	Esterhazijeve srečke	po 40 gl.	68	gl.
Metalične obligacije	po 5 %	95 1/2	»	Windišgrecove srečke	po 20 gl.	18 1/2	»
	» 4 1/2 »	82 3/4	»	Akcije severne železnice		114 1/4	»
	» 4 »	74	»	» južne »		125	»
	» 3 »	55	»	» Milanske »		76	»
	» 2 1/2 »	49 1/2	»	Cekini cesarski 100 gl. za		131 1/4	»
Bankne oblig.	» 2 1/2 »	50	»	Sreberni denar 100 gl. za		129	»
Posojila od leta 1834		202	»				
» » 1839		114 4/2	»				

Današnjimu listu je pridjan 2. dokladni list.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*